

DE WALD-RIK A GALDRIC, ANTROPÒNIM, HAGIÒNIM I TEÒNIM FUNDADOR DE L'ETNICITAT A L' ÀREA DEL PIRINEU CATALÀ

Joan-Lluís OLIVA*

"...L'ethnologie doit veiller à ce qu'aucune forme pouvant être matériellement saisissable d'une représentation culturelle valable ne disparaisse avant d'être étudiée scientifiquement et rendue accessible et intelligible au grand public ... Les hommes de jadis nous intéressent autant que ceux du présent et ceux de l'avenir."

(Mikhaïl POP, *Actes du premier congrès international d'ethnologie européenne*, 1973, 51)¹

Sant Galdric, patró i protector dels llauradors catalans, passa de bell antuvi pel sant de la pluja i del bon temps, en sentit magico-religiós. En el marc específic d'aquesta ponència, no explicitem a aquest caràcter fonamental de la seva representació popular, que, a més, ja hem tractat². També és inútil demostrar aquí la forma etnocentrista i vindicadòria del sant, i el paper que compleix a la tasca de protecció de les fronteres,

* Segons normativa, hem de triar o d'inventar, amb transcripció *Oliva*, encara que en llengua francesa, el nostre nom s'escriu *Olive* amb final àtona i que, escrit com a tal, esdevingui *Olivé* o *Oliver*, forma accentuada en la pronunciació normalitzada al Català central - mentre que la forma plana *Oliva* encaixa perfectament amb la parla oral correcta del Català septentrional, i en acord amb la forma pirinenca *Oliba* (AEBISCHER, Paul. *L'équation Oliba=Olivarius... en Septimanie*. CN 11, 1951 : 197- 211).

¹ POP, Mikhaïl. « Problèmes généraux de l'ethnologie européenne ». *Actes du premier congrès international d'ethnologie européenne*. Maisonneuve et Larose, Paris, 1973, pp. 43-62.

² OLIVE, Jean-Louis. « Saint Gaudérique et la pluie en Pyrénées Catalanes, de la fertilité aux grandes inondations ». *Actes XIIIe Symposium CICAIE "Le climat: perception, prévision manipulation"* (Mexico, 1993), CNRS LACTO, Paris, 20 p. ; OLIVE, J.L. « Gaudérique au Canigou, du saint de la pluie au dieu de l'orage ». *Actes XVIIe Congrès de la Société de Mythologie Française, "Mythologie de l'eau"* (Vernet-les-Bains, 1993), Cahiers de l'Université de Perpignan, 1995, 15 p. (publicació en curs).

als confins de l'espai identitari dels catalans. Ara doncs, i només, intentarem dir i comprovar que aquests fets són matisos culturals que pertanyen implícitament al seu nom. Són referències, missatges mnemotècnics, informacions integrades al(s) seu(s) vocable, títol, qualificatiu gremial i espaial.

A les lliçons prèvies de la lingüística i de l'onomàstica, intentarem afegir complements d'antropologia popular, per tal de demostrar, o de reiterar la funció simbòlica i ideològica del sant a les nostres comarques de Catalunya nord i oriental, i potser a un conjunt més estès de Països Catalans... i Occitans ! És que el sant pagès té caire transfronterer i profundes afinitats liminals³. Ja el seu nom ens procura indicacions precises, puix que es pot escriure almenys amb tres grafies i que aquestes coincideixen amb tres espais sincrònics : històrics, geogràfics, i lingüístics. Als confins de l'Auda i de l'Arieja, al Baix Llenguadoc, s'esmenta *Sant Gauderic*, i la seva àrea, d'antuvi, era encara més estesa ; a les comarques de Catalunya Nord, sobretot Conflent i Rosselló, s'esmenta *Sant Galdric* ; i a les comarques nord-orientals del Principat de Catalunya, s'esmenta *Sant Galderic*, fins a Barcelona, i més recentment a Tarragona. Veurem a més que aquestes tres formes genèriques poden intercanviar-se o barrejar-se ; que no van necessàriament soles, es multipliquen, procuren rebrotos i grans d'escreix ; i per fi, farem l'anàlisi de les seves condicions de producció, i de la seva dinàmica de transmissió.

ARRELAMENTS ETNOHISTÒRICS DEL BENAURAT LLaurador OCCITÀ

Sant Galdric neix el 820 o el 840, a principis del segle novè, i mor el 900 a la parròquia de Sant Pere de Vilavella (*Viaevilla*, o "Vila vora via"), avui "*Saint-Gauderic*". La seva vida i els seus miracles (*Vita et Legenda*) són els d'un benaurat llaurador, que conreava la terra dels pares amb els seus germans. Es nota la seva pràctica mística, arrelada al culte marià i al rés del rosari a cada toc d'àngelus. Mor després d'una aparició de la Verge, i tota la seva vida, recopilada pels monjos dominics del XVII, forma una mena d'*Exemplum*⁴. Hi trobem molts punts comuns amb la llegenda, un xic més tardana, de *San Isidro de Madrid*, també patró de pagesos a Castella, al nord d'Espanya i a Catalunya, com a altres països europeus⁵.

- 3 OLIVE, J.-L. » Un saint patron de l'identité catalane : Gaudérique le laboureur, de la conquête des Pyrénées à celle de l'Europe ». *Actes Congrès EURO HISTOIRE 92 "Identités en Europe, identités de l'Europe"* (Montpellier, Maison de l'Europe, 1992), 15 p. à paraître in EURETHNO ; OLIVE J.-L. « Saint Gaudérique du Canigou, vindicateur de l'identité catalane et indicateur de sa territorialité ethnohistorique ». *Actes du Colloque de FOIX "Pays Pyrénéens et pouvoirs centraux. XVI-XXe s."* (Centre Universitaire de l'Ariège, 1993), 15 p. à paraître (publicació : estiu 1995).
- 4 DOMENEC, Fra Antonio Vicente. *Flors Sanctorum. Historia General de los Santos y Varones ilustres en santidad del Principado de Cataluña*. Imp. Graells y Dotil, Barcelona, 1602, II Vol. ; i per una exegesi a Catalunya Nord : JAMPY, abbé Martin. *Saint Gaudérique et son culte en Roussillon*. Imp. de l'Agence des Voyages, Perpignan, 1928, 264 p.
- 5 OLIVE, J.-L. "Galdericus versus Isidorus. Réflexions ethnopolitiques sur un cas d'identité transfrontalière en Pyrénées Catalanes". *Politiques*, 11-12, Paris, 12 p. à paraître printemps-été 1995.

Canonitzat el 990, prop de Narbona, després d'un miracle, coneix una expansió del seu culte a les comarques tolosanes vers l'any 1000 : ja se li demana d'aconseguir bona pluja, bon conreu i bona collita. Anys abans que el Comte Guifred de Cerdanya i Conflent, fundador de l'Abadia del Canigó, enviés monjos benedictins (potser l'abat, el 1014) a cercar relíquies dignes i insignes, ja els pagesos occitans retien culte al sant, amb processons, miracles i fets de llegenda⁶. La seva primera atestació historiogràfica al Llenguadoc és de l'any 1034 amb menció de l'"*alou de sant Goderic*" (in *alode de sancti Godrici*): és la partició *ab intesta* del Patrimoni de Roger Ier, Comte de Carcassona, entre els seus tres fills, Ramon, Roger i Pere, bisbe de Girona⁷. El 1107, una altra donació fa menció de la parròquia "*on jeu el cos de sant Goderic*" (in *parrochia Sancti Petri ubi corpus sancti Goderici jacere dicitur*)⁸. A Sant Martí del Canigó, on sabem que el fons medieval ha desaparegut, s'esmenta ja la seva devoció l'any 1015, en una donació "... a Sant Martí, a Sant Galderic i als altres sants que hi són"⁹. El 1049, al testament de Guifré (*Guifred*), comte de Cerdanya-Conflent, i al reliquiari del sant, trobem una pregària sobre pergami dedicada a *sant Galderich*¹⁰.

Co-patró i confessor del bisbat de *Mirapeix*, sota l'arquebisbat de Tolosa (del segle X al 1300; n'és també del bisbat d'Elna (del 1575 al trasllat a Perpinyà a principis del s. XVII); del bisbat de Barcelona (s. XVII); i molt més recentment, es troba escampat fins al bisbat de Tarragona (s. XX). L'expansió del seu culte es fa doncs segons un eix nord-sud; encara que avui dia, es nota una recuperació inversa, del sud cap a les "Terres Catalanes del Nord"^{3/5}. Segons història oficial, sant Galdric no és un personatge de primer pla; sinó que és co-patró de la diòcesi, confessor i intercessor; la seva imatge no és al cimall del Canigó, sinó al temple reial, vora *Nostra Senyora la Soterrana*, pres entre els arreplecs del vessant ombrós i forestal del nord, dins d'un bosc fosc. Passa igualment al Llenguadoc: "*Ce n'est qu'à la fin du Moyen Age ... Près de Fanjeaux, ce n'est qu'alors que Saint-Gaudéric deviendra le saint titulaire de cette paroisse jusqu'alors dédiée à Saint Pierre, alors que son culte est attesté depuis 1107; au XVe siècle, Pierre Soybert, évêque de Saint-Papoul, autorisera les processions à l'ermitage voisin, en raison de la dévotion à ce saint...*"¹¹. "Beat" o "Benaurat", i no màrtir, sant popular desconegut per l'església, se li dona el sentit etimològic derivat del

⁶ Per una exegesi occitana : BARBIER, Chanoine. "La Légende Dorée du diocèse de Pamiers : Saint Gaudéric, patron des la-boueurs". *La Semaine Catholique du diocèse de Pamiers*, 26, n° 1379-1396, 1907 : pp. mult.

⁷ VIC & VAISSETTE. *Histoire Générale de Languedoc*, par Dom Claude de Vic & Dom Joseph Vaissette (HGL, 1730-1745). J. Vincent, Paris, V, pr. 201 (Rééd. Lacour/Rediviva, III-2, CXXVII, p. 495).

⁸ VIC & VAISSETTE, *H.G.L.*, V, pr. 430, col. 866. (Rééd. Lacour/Rediviva, IV, pr. IX, p. 348).

⁹ « Inventaire d'Agullana », 1586, n° 181, *A.D.P.O.* H 141-191. PUIGGARI, Pierre. "Notices sur l'ancienne Abbaye de Saint-Martin-de-Canigó". *Bull. de la S.A.S.L. des P.O.*, VII, Perpignan, 1848 : 119-176.

¹⁰ Esmentat per : CORTADE, abbé Eugène. *Jules de Carsalade du Pont, l'Evêque des Catalans*. Ed. S.A.S.L. des P.O., XCIX, Perpignan, 1991, pp. 176 sq.; i STIENNON, Jacques. "Le rouleau mortuaire de Guifred, Comte de Cerdagne, moine de Saint-Martin du Canigou (+ 1049)". *Annales du Midi*, 68-69, Toulouse, 1964 : 305-314.

¹¹ *Cartulaire de Saint-Papoul*, Archives de l'Aude G 233, ff. 28-29; RAMIERE DE FORTANER, Arnaud. "Pèlerins et pèlerinages dans l'Aude". in "*Le Pèlerinage*" (Coll. dir. Philippe Wolff). *Cahiers de Fanjeaux*, 15, Privat, Toulouse, 1980 : 237 sq.

llatí: Gaudericus, Gauderice, del verb -gaudere (gaudir, tenir goig)¹². També hi subscriu l'Anònim de Perpinyà, el 1716: "Il fut appelé Gauderic; et si ce nom n'est pas sans quelque rapport à la joye et au plaisir..."¹³. És la visió canònica i tardana dels Bollandistes, que li troben a més una "historicitat dubtosa"¹⁴, com a tants sants eixits de la religió popular. Aquesta teoria es pot rebutjar, i als hagiògrafs belgues s'oposaren formalment els catalans Mossèn Casamajor i M. Puiggari, que coneixien la partició lingüística entre *Goti i Romani*, entre Visigots del sud i Francs del nord que parlaven llatí, com Carles Magne, el qual anomenà la seva espasa la *Gaudiosa*. Però de fet, la temptació és gran d'associar sant Galdric al tema religiós dels Goigs marians, *Gautz* en occità, derivats del llatí -*Gaudium, gaudia* (*Septem gaudia beatæ virginis*, s. XIII). Però veurem més enllà que aquells són posteriors al nom del sant, i que aquest té caràcter arquetipal, protomedieval.

També hi hauria la temptació d'enraonament analògic amb *Mons gaudii* (998, Venècia); *Monte-gaudio, Montgauch* (1382, Arieja, Coserans i Gascunya)¹⁵: aquells noms procedeixen del crit d'aplec dels Romeus: *Montjoi, Montjoya* (francès *Montjoie*), i recobren topònims romànics en -*Mons jovem, Mons jovis*, amb referència a *Júpiter, déu del tro*. Al nom de *sant Galdric*, patró dels temporals, hi ha la base -*Gald, Gaud*, que pot mudar en -*Jaud*¹⁶. Però si la càrrega medieval de la llaurada portava el nom de *jova, joa* (*jou* de la parella de bous)¹⁷, i si, al massís del Canigó, tenim un "*Coll de Jou*", i un altre "*Coll de Jau*" als confins de la vall d'Auda (Mosset), resulta difícil intentar comprovar aquesta confrontació casual.

L'entrada de *Sant Galdric* a les comarques nord-catalanes té una ressonància reial, puix que: "*L'any 1014 del neixement de Jesucrist, Guifré Comte de Cerdanya, fill d'Oliba Cabreta de Besalú, tots de la molt noble e molt antiga família dels Gots, fundà un convent molt cèlebre de monjos del patriarca Sant Benet, sota la invocació del bisbe Martí, en les entranyes de Canigó, muntanya renomada...*"¹⁸. Al moment de la translació de les relíquies del sant a l'Abadia de Sant Martí del Canigó, ja és ben encetat el procés de colonització de la Catalunya Vella, i la lluita contra els invasors moros es prossegueix més al sud, a la Catalunya Nova i al reialme de València. És el temps de la fundació de Perpinyà (1025), dedicada al Baptista.

12 REAU, Louis. *Iconographie de l'Art Chrétien. III. Iconographie des saints* (IAC). P.U.F., Paris, 1955-1959.

13 ANÓNIM. *Histoire de S. Gauderic, Confesseur, contenant sa naissance, sa vie et ses miracles*. François Reynier Imprimeur du Roy, Perpignan, in-12, 1716, p. 24.

14 ACTA SANCTORUM. LV. *De S. Gauderico, Gualderico seu Galderico, Conf.*, Agricola occitani in Gallia. in *Pars Posterior du Tomus Septimus*, par les Pères Bollandistes J. Van de Moere et J. Van Heche, 1869, VII, 16 Octobris, pp. 1106-1120.

15 BABY, François. "Toponomastique du pèlerinage en Languedoc". *Cahiers de Fanjeaux*, 15, 1980: 57-78.

16 DAUZAT, Albert. *Dictionnaire étymologique des noms de famille et prénoms de France*. Larousse, Paris, 3e ed. 1951, p. 342 (Jaud).

17 BRUTAILS, Joan-August. *Etude sur la condition des populations rurales du Roussillon au Moyen-Age*. Slatkine-Mégariotis, Genève, 1975 (1era ed. 1891), p. 165.

18 POC, Presentado Fray Reginaldo. *Compendio de la vida, muerte y milagros de los dos gloriosos labradores San Galderique de Canigón y San Isidoro de Madrid*. Imp. Lluys Roure, Perpinyà, in-12, 1627, XII, ff. 67-71; inspirat en: PUJADES, Geroni. *Corónica Universal de Cataluña*. Imp. H. Margarit, Barcelona, 1609, VIII Vol.

Però, quan la meitat del cos sant es departeix de la seva pàtria occitana de *Mirapeix*, la llegenda del sant va creixent, i el mite d'origen fa provenir els seus pares del Pirineu català: són d'aquells *Hispani* - o més aviat *Goti*¹⁹ - persecutats per les ràtzies dels Emirs mossàrabs (Saragossa), i promoguts per Carles el Gran a fer conreu a les terres desertificades del nord²⁰. Pirineu, peumont, i planes més enllà, fins a les comarques de Tolosa, Carcassona i Narbona - on les famílies comtals catalanes tenen lligams antics. És a dir que les arrels profundes del nom del sant, les hem d'anar a buscar en les primícies de la reconquesta, en l'altre món que el romànic, en un altre temps que el mil·lenari cristià. Sant Galdric n'és antecessor. Sota el regne de Carles el Magne, potser va fallar l'intent d'encontre entre els imperis gòtics d'orient i d'occident, però es van concretar lligams entre l'antic món dels romans i l'atàvic món dels que els primers anomenaven els germans. Potser, ben segur, que els catalans ja havien encertat aquest tipus de relacions interètniques, puix que els visigots s'havien establert a les nostres terres al principi del segle V, i s'hi havien quedat fins a la invasió sarraïna al principi del segle VIII - o d'Alaric, conqueridor de Roma, a Roderic, vençut pels moros. Molt de temps s'ha cregut, i s'ha mantingut la idea segons la qual la presència dels gots a Catalunya es resumia només amb petjades escasses. Per tant, i ara aquesta tendència oficial, però no unànime, de la història va reformant-se poc a poc; per tant, doncs, i si ho mirem més a prop, ens queda tot un teixit de proves, al dret medieval, a la religió i als costums populars, a la toponímia i a l'onomàstica sobretot: "*Il n'en est pas moins troublant de constater la proportion écrasante des noms de personnes wisigothiques dans les chartes des Xe et XIe siècles... Comment, dès lors, parler d'une noblesse wisigothique ou d'une noblesse autochtone? Bien avant Charlemagne assurément, elles ne faisaient déjà qu'une*"²¹.

La història visigòtica de Catalunya encara s'ha d'escriure; i mentre els senyals d'aquesta recuperació es multipliquen, encara necessitem que els historiògrafs remoguin fets de tradició oral i llegendes historiades (com els *Gesta Comitum Barcinonensium*). Sant Galdric, en aquest sentit, participa d'un santoral nord-pirinenc, amb *Legenda Aurea* pròpia, sovint inèdita, i estesa sobretot a l'àrea sub-tolosana que és com una mena de "*Lombardia de França*", com ho han demostrat els "Annalistes" de la microhistòria religiosa francesa²².

19 L'ús del mot *Hispani* (com a sinònim dels immigrants d'Espanya) resulta sovint d'una errada grollera, amb contrasentit; puix que la "Marca Hispanica" del Pirineu de l'Edat Mitjana es compartia entre *Goti sive Hispani*, és a dir: *Goten* al nord (arians conversos); i *Hispanien* al sud (cristians d'obediència musulmana), o Gens Mossaràbica. ABADAL i DE VINYALS, Ramon d'. *Catalunya Carolíngia*, II, 1. *Els diplomes carolingis a Catalunya*. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 1952, p. 400.

20 LEMOINE, Dr Jacques. "Saint-Gaudéric. Aude". *Bull. de la Société d'Etudes Scientifiques de l'Aude*, LXXI, Limoux, 1971: 213-243.

21 BONNASSIE, Pierre. *La Catalogne au tournant de l'an mil. Croissance et mutation d'une société*. Albin Michel, Paris, 1990, p. 30.

22 MALE, Emile. *L'Art religieux du XIIe siècle en France*. A. Colin, Paris, 1928, pp. 187-192; cf. també a l'Escola Francesa de les "Annales", entorn de Marc Bloch i Lucien Febvre; o encara l'equip dels "*Cahiers de Fanjeaux*", entorn de Jacques Le Goff, Philippe Wolff i Jean-Claude Schmitt.

ENFOCAMENTS GERMÀNICS DEL SANT PATRÓ DELS PAGESOS CATALANS

El gran procés de repoblament de Catalunya, a les comarques del nord, és engegat pels monjos benedictins, lligats i envassallats a l'emperador d'Occident. Inspirats en la vida eremítica dels seus precursors egipcis (*sant Pal·ladi*) i etiopians (*sant Pacoma*), aquells cenòbits es consagren al conreu de la terra i creuen que : "*llavors són realment monjos, si viuen del fruit de les seves mans, com els nostres pares i els apòstols*" (*Regla de sant Benet*, 48-8). Recorren en l'obra apostòlica del fundador de l'orde, Sant Benet de Núrsia (480-547), un ombrià, creador del monestir de *Monte Cassino* a Itàlia. Després d'un miracle i d'una divinació, al reialme d'Aquitània, el rei Totila li hauria atorgat el nom got d'*En Vitiza*²³ - potser per confusió amb el següent, puix que sembla pres d'un rei got més tardà, que morí el 707.

El capdavanter carolingi de la Reconquesta, *sant Benet d'Aniana* (750-821), que prové també d'Aquitània, es considera com a hereu espiritual del primer, i pren també el nom gòtic de *Witiza*²⁴. Fill de la derrota cristiana del 15 d'agost de 778, i del contractat d'*Adb-al-Rahman Ier* el 781, es dirigeix del sud al nord, cap a Aniana al Llengladoc, on funda un monestir l'any 782 : és a dir en el mateix moment que s' aixequen els grans monestirs nord-catalans, segons el règim de l'aprisió, com Santa Maria d'Arles de Tec (Castellanus, 778)²⁵. Esmentem que a Sant Andreu d'Eixalada al Conflent, l'abat es deia *Witiza* (860-864) ; i a la toponímia del Conflent i del Rosselló, hi ha alguns antropònims derivats del nom gòtic *Witiza-Witizane*, com *Aytuà* (*Huytezano*, *Vitesano*, s. XI), *Utesà*(*Vitesa*), *Tezà*, etc.²⁶.

Sant Benet d'Aniana mor a Occitània quan hi neix sant Galdric, i no hi veiem tan sols un pur efecte de l'atzar, puix que el culte del segon va ser impulsat per l'ordre del primer. Fins i tot, hi ha algunes representacions *renaixentistes* de sant Galdric en monjo benedictí (s. XVIII)²⁷. A l'Abadia del Canigó, des de la fundació fins a la secularització (1014-1783), l'Abat benedictí és el custodi de les seves relíquies, al qual es demana el permís de baixar-les a la plana, quan els canonges agustins de Perpinyà comproven la necessitat popular de la pluja.

L'aprisió carolíngia i el tema dels pagesos lliures, que no trigaren a tornar-se pagesos de remença, fa part de la llegenda de sant Galdric, sota la seva forma més emblemàtica : *l'alou* de la seva parròquia, on el seu domini és explícitament nomenat "*terme de sant Gauderic*" (*in villa vel terminio sancti Gauderici*)²⁸. El concepte

23 AMADES i GELATS, Joan. *Costumari Català*. Salvat, Barcelona, 1950-56 (Reedició Ed. 62, 1982-83), V, pp. 484-489 ; WOLFRAM, 1990, 371.

24 REAU, IAC, III-1, 196-203.

25 PONSICH, Pierre. *Le Pays Catalan*. Ed. du S.N.E.R.D., Pau, 1983, I, pp. 156 sq.

26 BASSEDA, Lluís. *Toponymie historique de Catalogne Nord*. Terra Nostra, 78-80, Prades, 1990, 32, p. 52.

27 CAZEBAT. Pintura del principi del s. XVIII, Catedral S. Maurici de *Mirapeix* (Mirepoix, Arieja) ; i altres al Rasés- Kercorbès.

28 VIC & VAISSETTE, H.G.L., V, pr. 437 (Rééd. Lacour/Rediviva, IV, pr. XVII, p. 353).

jurídic de l'alou del llatí *alodis, alodium, alaudem*) prové del fràncic *alod*²⁹, i del germànic al-od (*od, odal, ódhal*). Al suec, islandès i norruec, procura el "pagès de franc-alou" (*odalbonde, ódalbóndi, ódhalmadhr*)³⁰; amb el sentit derivat de "fertilitat" i, per extensió, d'"esperma" (suec dial. *od, oda, ode*)³¹.

Segons dades lingüístiques certes, el radical del nom *Galdric* és *-Gaud*, a l'àrea septentrional (fràncic), i *-Gald* a l'àrea meridional (romànic). Aquesta forma vocalitzada correspon a la base *-Wald, walds* que ve del germànic *-waldō, waldōne, waldōne*, derivats del verb gòtic *-waldan*, en el sentit de '*herrschen*' que significa: "manar, governar, tenir poder"³². Al segon nivell semàntic, la base *-Gaud, Gald* denota el concepte de "bosc, petita selva", sentit que li queda associat en llengua alemanya. L'agullada de *sant Galdric*, bastó, asta o gaula que reverdeix, porta flors i fruits als seus miracles, sembla confirmar aquesta tesi popular. Al seu poble llenguadocià, hom venerava un *om* llegendari, nascut de la seva agullada²⁰.

No fa gaire dubte que el nom *Galdric*, que el rossellonès escriu a vegades *Galdaric*, és la transcripció del nom germànic *Wald-rik*, sovint romanitzat en *Waldaric*. També *Galdric, Galdricus, Galdericus* correspon amb la forma *Valdericus*³³. Implícit a l'hagionim (nom del sant), l'antropònim (nom que portava el sant) sembla usual en l'alta Edat Mitjana, puix que, el 893, s'esmenta un *Galdericus*, contemporani del sant. Ja al segle VII, s'esmenten també permenys un *Valdrig* (652) i dos *Valdericus* (683, 688)³⁴. Són comuns als països catalans del nord i als països occitans del sud, és a dir a l'àrea del Pirineu. Per molts germanistes i hagiògrafs francesos, es nota: "*Saint Gaudry* ou *Galdry, Galdric* ou *Waldric*"³⁵; i el radical etimològic s'ha finalment imposat amb el nom germànic *Waldarich*³⁶. Al radical *-Gaud, Gald, Wald*, s'afegeix la desinència *-ric*, germànic *-rik*, que significa i qualifica un estat (o estatut) de "riquesa, prosperitat, abundància, fertilitat, fecunditat"³⁷. El nom del sant es constitueix doncs per associació o per contracció sintagmàtica de dues bases visigòtiques, radical + desinència, romanitzades amb sufix llatí, segons l'esquema següent: *Wald + rik + icus*, que procura el castellà *Galderico*, l'italià *Gauderico* o el francès *Gaudérique* (i no

- 29 COROMINES, Joan. *Diccionari Etimològic i Complementari de la llengua Catalana*. DECAT. Ed. Curial "La Caixa", Barcelona, 1980- 1989, II, 306-307; ALCOVER, DCBV, I, 542 (*Alou*).
- 30 GRAVIER, Maurice. *Les Vikings. Histoire des peuples scandinaves*. Ed. Lidis-Brepols, Paris, 1984, pp. 18-21, 220.
- 31 RENAULD-KRANTZ. *Structures de la mythologie nordique*. G.P. Masonneuve & Larose, Paris, 1972, pp. 46 sq.
- 32 KREMER, Dieter. *Die Germanischen personennamen in Katalonien*. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 1969-1972, n° 184, pp. 219-220; DAUZAT, 1951, p. 282 (*Gaud*).
- 33 CAHIER, R.P. *Caractéristiques des saints dans l'art populaire*. Poussielgue Frères, Paris, 1867, II, pp. 657, 690; també CASAMAJOR, Mossèn Esteve. *Vie de Saint Gualdric*. Imp. Bardou- Job, Perpignan, 1869, 54 p.
- 34 KREMER, 1972, 219 Note 1250.
- 35 BAUDOT & CHAUSSIN. *Vie des Saints et des Bienheureux dans l'ordre du calendrier*, par les RR. PP. Bénédictins de Paris Letouzey & Ané, Paris, 1952, X, pp. 488-489.
- 36 FÖRSTEMANN, Ernst. *Altdeutsches Namenbuch. III Volums en Fol. : Erster Band : I. Personennamen. Zweite, völlig um-gearbeitete Auflage*. Bonn, 1900, p. 1511; ALCOVER, DCBV, VI, 130.
- 37 ARBOIS DE JUBAINVILLE, Henry de. "Les noms de lieux gaulois dans le Roussillon". *Revue Celtique*, 11, 1890 : 488-490